

PRIEDAS

ECRI norėtų pažymėti, kad jos antroje ataskaitoje esanti analizė datuojama 2002 m. birželio 28 d. ir joje neatsižvelgta į jokių vėlesnius įvykius.

Pagal ECRI ataskaitų apie valstybes rengimo procedūrą, prieš priimant galutinį variantą, ECRI teksto apie Lietuvą projektas buvo perduotas Lietuvos valdžios institucijoms. Pastarosios aiškiai pageidavo, kad šios jų pastabos būtų pateiktos kaip ECRI ataskaitos priedas.

Lietuvos valdžios institucijų pastabos dėl ECRI ataskaitos apie Lietuvą

“Pastabos dėl 10 punkto

Remiantis Vidaus reikalų ministerijos Informacijos ir statistikos departamento duomenimis, 1431 asmuo, turintis Lietuvos pilietybę ir gyvenantis Lietuvoje, laiko save romų tautybės. 36 romų tautybės asmenys turi ne Lietuvos, o kitokią pilietybę. Lietuvos vyriausybės institucijos neturi informacijos, kuri patvirtintų, kad pilietybės neturi „keli šimtai romų atstovų“. Lietuvos Respublikos įstatymai nenumato jokių išimčių, suteikiant Lietuvos pilietybę tautinių mažumų atstovams. Atsižvelgdama į specifinę romų tautybės asmenų padėtį, Lietuva labai palankiai sprendžia jų teisėto gyvenimo Lietuvos teritorijoje klausimą. Roma tautybės asmenims, norintiems gauti Lietuvos pilietybę, bet neturintiems dokumentų, kurie įrodytų, kad jie patys, jų tėvai ar protėviai turėjo Lietuvos pilietybę iki 1940 m. birželio 15 d., išduodami leidimai nuolatinei gyventi Lietuvoje. Tokius leidimus gavo 161 romų tautybės asmuo. Migracijos departamentas romų tautybės asmenims padeda ieškoti archyvuose dokumentų, kurie patvirtintų jų teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę. Visos su tuo susijusios išlaidos apmokamos iš Departamento biudžeto.

Pastabos dėl 31 punkto

2002 m. Švietimo ir mokslo ministerija parengė Tautinių mažumų švietimo nuostatus, kurie teikia tokioms mažumoms priklausantiems asmenims dideles galimybes mokytis savo tautinės mažumos kalbos ir mokytis ta kalba. Nuostatai numato galimybes vaikų darželiuose ir visų lygių bendrojo lavinimo mokyklose mokytis visų dalykų mažumos (lenkų, rusų) kalba, išskyrus lietuvių kalbos ir literatūros pamokas, pasirinkti dvikalbį modelį (pagal kurį dalis dalykų mokoma valstybine kalba, o kita dalis – gimtąja kalba), mokytis tautinės mažumos kalbos kaip pagrindinio į mokomąjį turinį įrašyto dalyko; taip pat mokytis gimtosios kalbos ir etninės kultūros užklasinio lavinimo metu. Mažumos kalba gali būti pasirinkta kaip pagrindinis į mokomąjį turinį įrašytas dalykas profesinėse mokyklose, teikiančiose bendrąjį išsilavinimą. Tautinės mažumos turi galimybes mokytis savo kalbos, istorijos ir kultūros sekmadieninėse mokyklose.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Seime svarstomas naujas švietimo įstatymas, kuris turėtų būti priimtas šiais metais. Jame nustatyta, kad darželiuose, papildomo ir

pagrindinio lavinimo įstaigose, kurių steigėjo patvirtintuose įstatuose numatoma dėstyti tautinės mažumos kalba ir plėtoti tautinės kultūros žinias, ugdymas ir kai kurių dalykų dėstymas gali vykti tautinės mažumos kalba. Valstybiniuose ir savivaldybių darželiuose bei bendrojo lavinimo įstaigose sudaromos sąlygos tautinių mažumų mokiniams mokytis gimtosios kalbos, kai toks dalykas nėra įrašytas į mokomąsias programas, jei toks poreikis iš tikrųjų yra, jei galima rasti specialistą, kuris tą kalbą mokytų, ir jei kiti dalykai yra dėstomi kita kalba.

Norėtume pabrėžti, kad darbo grupėje, rengusioje Tautinių mažumų švietimo nuostatus, buvo Lenkų mokytojų draugijos Lietuvoje atstovai, o, rengiant naujojo Švietimo įstatymo projektą, buvo konsultuojamasi su lenkų ir rusų mažumų atstovais.

Pastabos dėl 34 punkto

Pagal visuotinio gyventojų surašymo, kuris buvo atliktas 2001 m. pavasarį, duomenis, Lietuvoje gyveno 4007 žydų tautybės asmenys.

Pastabos dėl 35 punkto

Įstatymas dėl religinių bendruomenių teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo tvarkos numato galimybę religinėms bendruomenėms atkurti teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą, kuris buvo nacionalizuotas po Antrojo pasaulinio karo. Skirtingai nuo kitų konfesijų bendruomenių Lietuvoje, žydų religinės bendruomenės prieš Antrąjį pasaulinį karą veikė savarankiškai ir neturėjo savo vyriausiosios religinės institucijos. Todėl pripažinti žydų religines bendruomenes, įkurtas Lietuvai atgavus nepriklausomybę, teisėtomis prieškarinių bendruomenių teisių perėmėjomis yra sudėtinga. Į tai atsižvelgdama Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerija pradėjo rengti Įstatymo dėl religinių bendruomenių teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo tvarkos pataisas. Pataisos rengiamos, glaudžiai bendradarbiaujant su Lietuvos žydų bendruomene ir jai dalyvaujant.

Pastabos dėl 36 punkto

Pagal Lietuvos Respublikos įstatymą dėl asmens duomenų teisinės apsaugos saugotinais duomenimis laikomi asmens duomenys apie jo rasinę, tautinę ir etninę kilmę bei religinius įsitikinimus. Tačiau tokius duomenis galima rinkti statistikos tikslais, jei yra garantuojama jų apsauga. 2001 m. Lietuvoje vyko gyventojų surašymas; šiuo metu yra apdorojami jo rezultatai. Duomenys leis, nepažeidžiant slaptumo ir savanoriškumo principų, išsamiau įvertinti gyventojų įvairių grupių, įskaitant ir tautinių mažumų grupių, padėtį.

Pastabos dėl 41 punkto

Viešųjų įstaigų įstatymas leidžia viešosioms įstaigoms užsiimti leidyba ir turėti savo leidinius. Dauguma gausesnių tautinių mažumų (rusai, lenkai, baltarusiai, žydai, vokiečiai, totoriai, graikai) turi leidinius savo gimtąja kalba, kuriuos finansuoja pačios tautinės mažumos. Juos taip pat remia valstybė per Žiniasklaidos paramos fondą, kuris yra finansuojamas iš valstybės biudžeto. Nuo pat savo veiklos pradžios Fondas remia totorių, rusų, lenkų ir baltarusių leidinius. Tautinių mažumų leidiniai finansinės paramos savo leidybos projektams gali kreiptis ir į kitas institucijas – Tautinių mažumų ir išeivijos departamentą, Kultūros ministeriją ir savivaldybes. Vienintelė tautinė mažuma, neturinti savo leidinio, yra ukrainiečių bendruomenė, kurioje pagal 2001 m. surašymo duomenis, yra 22 488 asmenys.

Jei jie įsteigtų leidinį, leidėjai galėtų kreiptis paramos į Žiniasklaidos paramos fondą ir kitas institucijas. Kitos tautinės mažumos yra per mažos (iki 500 asmenų), kad turėtų savo periodinį leidinį.

Pastabos dėl 55 punkto

2001 m. gyventojų surašymo duomenimis Lietuvoje gyvena 2571 romų tautybės asmuo.

Pastabos dėl 58 punkto

Lietuvos Respublikoje švietimas yra laikomas valstybės remiamu prioritetu. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 41 straipsnis nustato, kad švietimas yra privalomas asmenims iki 16 metų amžiaus. Mokymas valstybinėse ir savivaldybėms priklausančiose vidurinėse, profesinėse ir aukštesniosiose mokyklose yra nemokamas. Švietimas yra prieinamas visiems, neatsižvelgiant į asmens tautybę ar etninę priklausomybę, įskaitant ir romų tautybės vaikus, kurios pagrindu nėra jokios diskriminacijos.

Dauguma romų tautybės vaikų lanko bendrojo lavinimo mokyklas ir gerai integruojasi į mokyklos bendruomenę. Tačiau ECRI pranešimas remiasi romų tautybės žmonių, kurie gyvena Vilniaus Kirtimų rajone, padėtimi, kuri skiriasi nuo tos tautybės asmenų padėties kituose šalies miestuose ir miesteliuose. Vilniaus romų tautybės asmenys kalba romų kalba arba rusiškai, todėl jų vaikai turi ribotas galimybes integruotis į mokyklas, kuriose dėstoma lietuvių kalba. Atsižvelgiant į tai, Kirtimų romų bendruomenės centre yra organizuotas ikimokyklinis vaikų ugdymas, kur vaikai mokomi lietuvių kalbos, kad vėliau galėtų lankyti bendrojo lavinimo mokyklas, kuriose dėstoma lietuvių kalba. Valstybė deda visas pastangas sistemingam ir sėkmingam romų vaikų lavinimui užtikrinti, nes tai laikoma svarbiausia prielaida, galinčia apsaugoti šeimas nuo skurdo ir nedarbo. Siekdama išsaugoti romų tautybės kalbą ir kultūrą, Lietuvos Respublika remia romų kalbos vadovėlio kūrimą. Kuriant šį vadovėlį, dalyvauja ir romų bendruomenės atstovai. Vadovėlio rankraštis jau parengtas. Vyriausybė ir toliau vykdys tokią politiką, kuria būtų siekiama gerinti romų tautybės žmonių švietimą.

60 punkto trečio sakinio siūloma alternatyvi formuluotė

„Visi dirbantys asmenys Lietuvoje yra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu; nedarbo atveju asmenys, užsiregistravę darbo biržoje, yra apdrausti iš valstybės lėšų (taip pat asmenys, turintys teisę į bet kokio tipo pensiją, nėščios moterys, motinos, turinčios jaunesnių nei 8 metų amžiaus vaikų, motinos, turinčios du ar daugiau vaikų, kol paskutinis pasieks pilnametystę, asmenys, jaunesni kaip 18 metų, bendrojo lavinimo, profesinio rengimo, aukštesniųjų mokyklų ir aukštojo mokslo įstaigų dieninių skyrių mokiniai ir studentai. Jei asmenys nėra užsiregistravę darbo biržoje, jiems suteikiama pirminė medicininė pagalba nemokamai“.

60 punkte po antro sakinio įterpti tokį sakinį:

„Vilniaus savivaldybės tarybos sprendimu buvo patvirtinta tvarka „Dėl paslaugų, teikiamų palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninėse bei ambulatorinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose neapdraustiesiems privalomuoju sveikatos draudimu ir pacientams, kuriems stacionarinis gydymo terminas, už kurį apmoka teritorinė ligonių kasa, yra pasibaigęs, tvarkos patvirtinimo“. Ši tvarka taikoma ir romų/čigonų tautybės asmenims“.